

Штефан Марина Владиславівна,
аспірант, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, вихователь-методист
ХПДНЗ (ясла-садок) «Солнишко» м. Харкова, Україна

Нежута Аліна Вікторівна,
к.п.н., практичний психолог
ХПДНЗ (ясла-садок) «Солнишко» м. Харкова, Україна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ВИД ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ключові слова: навички, колір, дошкільний вік, малюнок, ліплення, аплікація, образ, виховання, арт-терапія.

Key words: skills, color, preschool-age, picture, plastic arts, pattern, image, upbringing, art therapy.

Дошкільний вік – це особливий період в житті людини, коли вона відкриває для себе навколишній світ, пізнає поступово форми, кольори, лінії, звуки навколишнього середовища. Адже з раннього віку дитина досліджує та пізнає світ. В цей період дитина активно набуває особистісного, соціального та художнього досвіду, формуються естетичні смаки та загальнолюдські цінності.

Образотворче мистецтво відіграє важливу роль у розвитку дітей дошкільного віку. На думку таких педагогів, як В.Котляр, Є. Фльоріна, Н. Ветлугіна, Т.Поніманська, образотворче мистецтво один із головних видів навчальної діяльності, який впливає на формування розумового розвитку дитини. Педагоги-науковці підкреслювали, що образотворче мистецтво дає можливість висловлювати свої враження і емоційне ставлення до навколишнього світу [3].

Образотворче мистецтво сприяє сенсорному, розумовому, естетичному, трудовому вихованню дитини.

Успішне оволодіння образотворчим мистецтвом вимагає засвоєння сенсорних еталонів. Під час образотворчого мистецтва дитина вчиться визначати та називати властивості предметів, порівнювати їх, знаходити подібності й відмінності, положення в просторі. Таким чином образотворче мистецтво сприяє розвитку наочно-образного мислення. Водночас, при спостереженні предметів та явищ навколишнього світу, у дітей дошкільного віку виникають естетичні почуття. Дитячу увагу привертають яскраві кольори і блискучі предмети, явища природи (дощ, сніг, листопад тощо), краса різноманітних панорам, архітектурних споруд та красиві кольорові поєднання. Естетичне почуття, яке виникає при сприйнятті красивого предмета необхідно формувати як відчуття прекрасного – виховувати емоційну пам'ять – пам'ять на прекрасне. В. Сухомлинський підкреслював, що найважливіше завдання естетичного виховання – навчити дитину бачити у красі навколишнього світу, у

красі людських стосунків духовне благородство, доброту, ширість і на цій основі стверджувати прекрасне у самому собі [с.187, 2].

Для розвитку та формування естетичних почуттів й смаків дітей, велике значення має знайомство дітей з мистецькими творами. Яскравість, виразні образи, витвори мистецтва викликають естетичні переживання та допомагають дітям сприймати навколишній світ і сформувати образне вираження власних вражень у малюнках, ліпленні, виготовленні аплікацій. [1].

Проте, для створення продукту - виготовлення аплікації, створення малюнку і різноманітних об'ємних предметів, дитина використовує різноманітний художній матеріал. Перед включенням дитини в образотворчу діяльність, важливим є оволодіння нею певними вміннями ліплення, вирізання, передавати форму предметів через малюнок і навичками володіння ножицями, олівцем і пензликом, глиною і пластиліном. Ці вміння сприяють розвитку дрібної моторики кісті рук, що впливає на більш впевнене тримання кісточки і надалі про готовність дитини до школи. Адже під час образотворчої діяльності розвивається вміння працювати і прагнути до отримання бажаного результату. Також образотворче мистецтво дає можливість виразити своє ставлення до навколишнього середовища та визначити емоційний стан дитини за допомогою кольорів.

Потреба користуватися кольором виникає у дошкільників ще з початку прилучення до діяльності (ігрової та навчальної). Однак у дітей двох-трьох років ще однаково відношення до різних кольорів. Дитина цього віку з задоволенням покриває площину аркуша будь-якими кольорами без розбору. Але вже у чотири роки діти сприймають колір в малюнку як засіб прикраси. Як встановила В.С. Мухіна, діти цього віку виражають кольором своє відношення до красивого та некрасивого. Красиве зображається яскравими, чистими кольорами, а некрасиве похмурими, темними кольорами [4].

Образотворче мистецтво як вид художньо-продуктивної діяльності тісно пов'язаний з психологією, де кожен колір має свою характеристику і використання того або іншого кольору дає можливість психологу визначити психоемоційний стан дитини, відношення дитини до навколишнього середовища, до оточуючих, допомагає виявити позицію дитини у сім'ї та в колективі, взаємовідносини з членами родини. Що означає кожен колір?

1. Використання червоного кольору свідчить про активність та відкритість дитини. Найчастіше цей колір обирають емоційні діти, у яких енергія, наче «кипить» в середині.
2. Жовтий колір обирають діти з творчими здібностями, креативним складом розуму.
3. Синій колір символізує спокій, прив'язаність. Він викликає бажання розмірковувати над життєвими ситуаціями.
4. Зелений символізує впевненість, упертість, наполегливість. Діти, обираючи зелену фарбу прагнуть до самостійності.
5. Помаранчевий колір полюбують гіперактивні діти, але які з певних причин повинні стримувати себе. Коли діти не мають можливості виплеснути свою енергію, вони найчастіше в малюнку використовують помаранчевий колір.

6. Чорний колір переважно обирають діти, які переживають стрес. Використовуючи цей колір, дитина начебто намагається закритися від усіх, як щитом, сховатися від того, що її лякає.

7. Коричневий колір обирають діти, які фантазують і здатні вигадувати свій нереальний світ, яким не вистачає уваги, кохання.

Сьогодні в дитячих садках найчастіше зустрічаються тривожні та агресивні діти, тому що суспільство пред'являє високі вимоги до них, відповідати яким можуть тільки здорові діти, як фізично, так і психічно. Міцне здоров'я – це відсутність усяких захворювань та гармонійний психічний розвиток. Тривожність визначається як негативне переживання, занепокоєння. В результаті виникають агресивні реакції, в основі яких лежить комплекс афективних особистісно-значимих переживань, пов'язаних з незадоволеністю базових потреб дитини, таких як образа, ображене самолюбство.

Психологами у роботі з дошкільниками часто використовується арт-терапія (з англ. art therapy «лікування мистецтвом») з метою розвитку у дитини самоконтролю, концентрації уваги, сенсорних, комунікативних здібностей, для виявлення творчих навичок та психологічних проблем, для розвитку емоційної сфери, мовлення, уяви, дрібної моторики, використовується при адаптації дитини до умов дитячого саду і при готовності до навчання у школі. Арт-терапія знімає у дитини різні прояви нестабільності настрою, тривоги, агресії, сприяє виникненню позитивних емоцій, що в цілому сприятливо впливає та зміцнює психічне здоров'я дитини.

Список використаних джерел

1. Методика обучения рисованию, лепке и аппликации в детском саду : Учебник для учащихся пед.училищ / под ред. докт. пед. наук Н.П. Сакулиной – 5-е изд., испр. – М.: Просвещение, 1971 – 256 с.
2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5-ти т. - К. : Радянська школа, 1976. – Т.1 – 686с.
3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. :Академвидав, 2006. – 456 с. ("Альма-матер").
4. Мухина В. С. Детская психология : Учебник для студентов пед. ин-тов / под. ред. В.А.Венгера – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1985 – 272 с.